

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

На правах рукопису

**ВАЖИНСЬКИЙ
Федір Анатолійович**

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ НАПРЯМКИ
ПІДВИЩЕННЯ ТЕХНІЧНОГО РІВНЯ ПІДПРИЄМСТВ**

(на прикладі підприємств машинобудування)

**спеціальність: 08.06.01 — Економіка підприємств
і форми господарювання**

А в т о р е ф е р а т

**дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Л Ъ В І В — 1994

AB 31.307

Дисертаційна робота виконана у Інституті регіональних досліджень НАН України.

ЛННБ України ім. В. Стефаніка

00777167 (Z)

Науковий керівник	- доктор економічних наук, професор, академік АНМ України БОЙКО Є. І.
Науковий консультант	- доктор економічних наук МІКЛОВДА В. П.
Найбільші опоненти	- доктор економічних наук, професор БАШНИНИН Г. І.
- кандидат економічних наук, доцент ПАЩЕНКО І. Н.
Провідна установа	- Тернопільська академія народного господарства.

Захист дисертації відбудеться "22" грудня 1994р. в 11 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.04.10.01 по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук у Інституті регіональних досліджень НАН України за адресою: 290008, м. Львів-8, вул. Театральна, 17.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту регіональних досліджень НАН України.

Автореферат розісланий "20" листопада 1994 р.

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради, кандидат економічних наук

ЛННБ В. Стефаніка
НАН України

В. І. ЖОВТАНЕЦЬКИЙ

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність проблеми. Серед економічних і організаційних проблем, пов'язаних з виходом народного господарства України з економічної кризи, важливе місце посідають проблеми технічного розвитку виробництва, обґрунтування та впровадження науково-технічних і організаційно-економічних заходів, спрямованих на більш ефективне використання наявного виробничого потенціалу, нарощування випуску конкурентоспроможної продукції. З поглибленням процесів роздержавлення і приватизації, особливо важливим завданням є формування такого організаційно-економічного механізму, який спонукав би підприємства з різними формами власності до активного впровадження досягнень науково-технічного прогресу, широкого застосування прогресивних технологій, технічного переозброєння застарілих виробництв, нарощування обсягів випуску високоякісної продукції, що в умовах ринкових відносин і конкуренції є об'єктивною необхідністю і основою для отримання додаткового прибутку.

В останні роки темпи впровадження досягнень науково-технічного прогресу значно знизились, невиправдано зросла ресурсомісткість машин і устаткування, виключно високою є частка матеріальних і енергетичних затрат у собівартості промислової продукції, зростає кількість застарілого обладнання, що відволікає на його експлуатацію і ремонт значну масу живої і уречевленої праці і знижує мобільність виробництва.

У зв'язку з вказаними обставинами зросла актуальність пошуку шляхів поліпшення управління технічним і організаційним розвитком підприємств, підвищення їх технічного рівня відповідно до сучасних вимог. Даним проблемам приділяється значна увага в роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів.

Однак цілий ряд питань в цій області не вирішено і потребують подальшого дослідження.

В стадії дискусійного обговорення знаходиться сама сутність і зміст технічного розвитку виробництва, не розроблена його економічна стратегія, недостатньо проаналізовані і не систематизовані причини зниження технічного рівня підприємств і продукції. Потребують подальшого розвитку методичні засади удосконалення механізму прогнозування і управління технічним розвитком, аналізу і оцінки його економічної ефективності.

Наукова та практична значимість зазначених проблем, недостатня їх розробленість обумовили вибір теми, мету і завдання, предмет і об'єкт дисертаційного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розробка теоретико-методологічних основ і практичних рекомендацій по управлінню технічним розвитком виробництва, комплексний аналіз використання основних видів виробничих ресурсів на підприємствах, виявлення резервів та обґрунтування напрямків їх ефективного використання.

Виходячи з поставленої мети, визначились і завдання дослідження. Ними є наступні:

- дослідження тенденцій формування іноваційного типу розширеного відтворення і особливостей їх прояву на сучасному етапі розвитку економіки;
- уточнення змісту та виявлення особливостей і форм технічного розвитку підприємств;
- виявлення взаємозв'язку технічного розвитку і характеру відтворення відносин власності на засоби виробництва;
- систематизація досвіду сучасної практики управління технічним розвитком на підприємствах, обґрунтування оцінки його ефективності;

- обґрунтування організаційно-економічних напрямків вдосконалення управління підвищенням технічного рівня підприємства.

Предмет і об'єкт дослідження. Предметом дисертації є теоретико-методичні і прикладні питання підвищення ефективності управління технічним розвитком виробництва в умовах формування ринкових відносин та зміни форм власності. Об'єктом дослідження є машинобудівні підприємства Львівської області.

Методологія і методика дослідження. Методологічною основою дослідження є теорія розширеного відтворення і управління цим процесом. В роботі використані теоретичні і практичні досягнення вітчизняних і зарубіжних вчених по економічних проблемах науково-технічного прогресу, розвитку матеріально-технічної бази виробництва. В дослідженні застосовувались методи статичних групувань та співставлень, класифікації факторів, методи техніко-економічного аналізу, а також математичні методи оцінки досліджуваних процесів та явищ. Інформаційною базою дослідження послужили статистичні дані про використання досягнень науково-технічного прогресу на підприємствах Львівської області, методичні і нормативно-довідникові матеріали, звітні та експериментальні дані об'єднань і організацій.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що в роботі:

- узагальнені сучасні форми і методи управління технічним розвитком, як активного процесу забезпечення ефективного функціонування підприємства в ринковій економіці;
- реалізований системний підхід до управління технічним розвитком підприємства на засадах використання основних елементів ринкового механізму;
- визначені зміст, порядок формування цілей та завдань

розвитку системи управління підвищенням технічного рівня виробництва та спрямування його на забезпечення стійкого функціонування економіки підприємств;

- обґрунтована класифікація екстенсивних та інтенсивних факторів підвищення технічного рівня підприємства;

- визначені основні етапи процесу технічного розвитку виробництва на основі встановлення пріоритетів у відповідності з стратегією розвитку підприємства, обґрунтовано методи вибору програм технічного розвитку;

- розроблено ряд рекомендацій по вдосконаленню мотиваційних стимулів підвищення технічного рівня підприємства і його підрозділів;

- виявлені особливості вдосконалення організаційної структури управління технічним розвитком виробництва, як складової частини цілісного організаційно-економічного механізму.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що вони дають можливість машинобудівним підприємствам здійснювати цілеспрямований технічний розвиток виробництва у відповідності з економічною стратегією, забезпечуючи при цьому його високу економічну, соціальну і екологічну ефективність. Ряд пропозицій, одержаних в процесі дослідження, використані на машинобудівних підприємствах м. Львова при розробці конкретних заходів по підвищенню технічного рівня виробництва, активізації інвестиційної діяльності.

Апробація результатів роботи. Основні положення дисертаційного дослідження доповідались на республіканській науково-практичній конференції "Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону" / м. Луцьк, 1993р./, науково-практичній конференції "Проблеми

становлення української національної соціально-економічної моделі" /м. Львів, 24-25 червня 1993 р./, республіканській науково-практичній конференції "НТП і зміни в рівні використання робочої сили в умовах переходу до ринку".

Публікація результатів дослідження. Основні положення дисертації, отримані теоретичні висновки та науково-практичні рекомендації опубліковані у восьми роботах, загальним обсягом 4,5 др.арк.

Структура та обсяг дисертаційної роботи. Дисертаційна робота складається з вступу, трьох глав, висновків, списку використаної літератури, додатків. Основний зміст роботи викладений на 156 сторінках машинописного тексту, включає 10 таблиць, 2 малюнки.

У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, його предмет, об'єкт, теоретичне та прикладне значення, методологія і методи дослідження, фактологічна база.

У першій главі - "Науково-методологічні засади підвищення технічного рівня підприємств" уточняється соціально-економічна сутність і значення підвищення технічного рівня в сучасних умовах, розглядаються об'єктивні передумови та фактори, які зумовлюють його реалізацію.

У другій главі - "Сучасна практика підвищення технічного рівня підприємств" розглянуті показники та ефективність підвищення технічного рівня, особливості його організації в умовах багатоукладної економіки на машинобудівних підприємствах.

У третьій главі - "Організаційно-економічні напрямки підвищення технічного рівня" обґрунтовано рекомендації по вдосконаленню економічного стимулювання підвищення технічного рівня, організаційної структури управління.

У висновках викладені основні теоретичні та прикладні результати, отримані в процесі приведеного дослідження.

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ

2.1. Технічний розвиток виробництва є важливою складовою частиною науково-технічного прогресу, пов'язаного з економічними, організаційними і екологічними завданнями розвитку діючих підприємств.

Науково-технічний прогрес на виробництві реалізується через матеріалізацію науково-технічних ідей в продукції і через вдосконалення промислово-виробничого апарату і характеризується технічним рівнем продукції і технічним рівнем виробництва. В роботі методологічно розмежовані ці взаємопов'язані, але розділені в часі і просторі потоки впровадження науково-технічного прогресу. Це зроблено з метою реалізації можливостей дослідження впливу специфічних дій, методів праці, систем організації на результати функціонування виробництва. Життєвий цикл науково-технічних інновацій складається з його підготовчої, виробничої та експлуатаційної стадій і в зв'язку з цим на рівні функціонуючого виробництва предмет праці проходить виробничу стадію, функціонуючі засоби виробництва - експлуатаційну стадію свого життєвого циклу. Виходячи з цього, закономірно розрізняється технічний рівень виробництва, що характеризується технічним рівнем продукції і технічним рівнем засобів і методів функціонування виробництва. Технічний рівень виробництва, відображаючи досягнутий потенціал процесу технічного розвитку, також відображає стан кількісних і якісних змін цього процесу.

Таким чином, технічний рівень виробництва можна визначити як міру прогресивного розвитку технології та реалізуючих її засобів, застосованих в певний момент часу, що відображає потенцій-

ні можливості виробничих підрозділів у вирішенні економічних і соціальних завдань з мінімальними витратами.

2.2. В країнах Західної Європи, США, Японії сформувалась тенденція іновативного типу, яка полягає в систематичному залученні додаткових ресурсів розширеного відтворення, які виникають завдяки науково-технічному прогресу і обумовлюють подальше прискорення соціально-економічного розвитку. Очевидно, дана тенденція сформувалась під впливом не тільки технічних, організаційних факторів розвитку, але й в значній мірі як похідна від відповідних форм власності. В зв'язку з цим, в роботі детально пророблені питання про пошуки суті відносин власності в безпосередньому виробництві і про аналіз відтворювального процесу з точки зору того, як відтворюються основні відносини між особистими і матеріальними факторами виробництва.

Використовуючи ідею структурування виробничих відносин на техніко-, соціально- і організаційно-економічні і, вважаючи цей поділ як передумову для визначення взаємозалежностей між вказаними трьома рівнями відносин в структурі виробничих відносин, в дисертації розглянуті сучасні взаємозв'язки між характером технічного рівня виробництва і розвитком економічних відносин. Розвиток вказаних взаємозв'язків в роботі досліджувався через динаміку виробництва засобів праці, предметів праці і зміни трудових відносин. Зокрема, встановлено, що характер відносин по відтворенню засобів праці виступає важливою основою рівня виробничих відносин. Так, зростання зносу діючих основних промислово-виробничих фондів, що відбувається на фоні низьких темпів їх оновлення, безпосередньо впливає на форми з'єднання особистого і матеріального факторів виробництва. В свою чергу незбалансованість розвитку особистих і матеріальних факторів виробництва деформує механізм

їх з'єднання, викликає деформації соціально-економічних відносин. Такі негативні явища як несвоєчасне освоєння введених виробничих потужностей, зниження продуктивності діючого обладнання та інші безпосередньо впливають на техніко-економічні відносини, оскільки між засобами виробництва існує не тільки якісне, але й певне кількісне співвідношення. Нераціональне використання робочої сили, яке притаманне сьгоднішньому перехідному періоду, призвело до деформації механізмів оплати праці і, відповідно, до розрушення системи стимулів. Таким чином, передумовою підвищення ефективності процесу формування технічного рівня є створення нових форм реалізації відносин власності, які дозволили б використати потенціал реального суб'єкту, зацікавленого в ефективному відтворенні об'єктів власності.

2.3. Розроблена в дисертації класифікація факторів підвищення технічного рівня підприємства дозволяє поліпшити рівень керуваності цим складним процесом, ефективніше використовувати внутрішні резерви підприємства, а також прогнозувати динаміку змін відповідних показників на перспективу. Як перший етап для виконання поставленого завдання в роботі виділені фактори підвищення техніко-економічного рівня підприємства на основі аналізу наявних класифікацій / мал. 1 /. Так, згруповані фактори за характером їх впливу на елементи виробництва, які забезпечують більш інтенсивне використання засобів праці: матеріально-сировинні, які забезпечують інтенсивне використання предметів праці; трудові, що являють собою умови поєднання робочої сили з засобами виробництва. В подальшому приведена класифікація факторів зорієнтована на вплив їх на виробничу діяльність. Виділено дві групи факторів: прискорення та впровадження у виробництво досягнень науково-технічного прогресу, підвищення ефективності використання діючого

Фактори, що впливають на технічний рівень підприємства

Загальне управління	Ефективність + зростання + нововведення + зрілість + творчий дух + диверсифікація + високий ступінь ризику + перебудова, технологія + вибір раціональних проектів + багатосторонність виробництва + реалізація соціальних функцій + економічне стимулювання
Фінансове управління	Функція контролю + розподіл прибутку - одержання кредиту + ефективна реалізація позичкових коштів + виплата податків + виплата економічних санкцій + інвестування + протидія інфляційним процесам + фінансовий аналіз реалізації
Маркетинг	Організація збуту + рекламування + збут пробних зразків + орієнтири виробництва + зовнішньоекономічна діяльність
Виробництво	Управління запасами ресурсів, розподіл продукції, матеріально-технічне постачання + умови праці + клімат у колективі + автоматизація + зміна орієнтирів виробництва + адаптація передової технології
НД ПКР	Наукові дослідження + творча ініціатива + залучення новацій зі сторони + пристосування нового + імітаційні моделі + модернізація + проектування змін
Групи факторів, що деталізуються за ступенем впливу НТД на виробництво	Удосконалення засобів праці + впровадження гнучких автоматизованих систем та робототехніки + удосконалення предметів праці + вдосконалення технології виробництва

виробничого потенціалу. Кожна з цих груп факторів деталізована за ступенем впливу науково-технічного прогресу на елементи виробництва, В основу приведеного групування вкладавались завдання, для вирішення яких виділялись відповідні фактори. На цій основі проведена класифікація факторів підвищення техніко-економічного рівня виробництва. Для оцінки впливу факторів на технічний рівень виробництва розроблена система показників, які характеризують техніко-економічний рівень продукції, устаткування і предметів праці, технологію виробництва. Використання на практиці системи показників організаційно-технічного рівня дозволяє обґрунтовувати шляхи підвищення ефективності виробництва та основні напрями його розвитку.

2.4. Аналізуючи динаміку обігу основного капіталу в зарубіжних країнах, можна встановити, що після періоду стабільних відносин відшкодування основного капіталу і його розширення, відбулись суттєві зрушення в сторону переваги процесу відшкодування над розширенням засобів праці. В Україні ці процеси відбуваються в зворотному напрямку. Так, у 1993 р. за даними статистики введення та знос основних фондів народного господарства України по галузях відповідно становив співвідношення: промисловість - 7 % і 93 %, транспорт - 45 % і 55 %, будівництво - 37 % і 63 %. Приведені дані свідчать про порушення відтворювального процесу і відповідно до сповільнення процесу оновлення основних виробничих фондів. З значним перевищенням нормативних строків відбувається оновлення продукції. Так, на НВО "Автоавантажувач" автоавантажувач вантажопідймальністю 12,5 т розроблявся 6 років, а з 8-ми створених нових зразків тільки по 3-х намічено випуск першої промислової партії на 1994 рік. Недостатньо високий технічний рівень, відсутність принципової новизни машин і обладнан-

ня негативно впливає на конкурентоспроможність продукції, обмежує її експортні можливості. Наведені дані свідчать про те, що в промисловості надто слабкі чинники і важелі, які впливають на прискорення науково-технічного прогресу. У Львівській області 124 підприємства / або 26,6 %/ в 1992 році не впроваджували науково-технічних заходів. Таким чином, очевидна тенденція незацікавленості державних підприємств в розширенні виробництва і його технічного та організаційного оновлення. Хоча ефективність використання досягнень науково-технічного прогресу достатньо висока / табл. I/.

В цьому зв'язку принциповим питанням реформи власності є реалізація політики роздержавлення і створення змішаної економіки у взаємозв'язку з вирішенням завдань структурної перебудови і технологічної реконструкції виробництва. В роботі розглядаються організація технічного розвитку в орендних, акціонерних, кооперативних та інших підприємствах і джерела фінансування, дана оцінка ефективності їх діяльності в цьому важливому напрямку науково-технічного прогресу.

2.5. Взаємозалежність внутрішніх і зовнішніх стимулів господарської діяльності, в тому числі і стимулів підвищення технічного рівня виробництва, стає важливою передумовою для формування мотиваційного механізму підприємств в умовах переходу до ринкових відносин. Внутрішні стимули підвищення технічного рівня в роботі розглядаються як внутрішня цільова мотивація діяльності підприємства, що диктується інтересами останнього. Сукупність найбільш діючих стимулів визначає в кожен даний момент характер поведінки підприємства. Цю складову характеру поведінки підприємства по відношенню до завдань підвищення технічного рівня, в основі якої лежить можливість прискорення позитивних зрушень в

Таблиця І.

Ефективність витрат на використання науково-технічних досягнень на підприємствах Львівської області / 1992р./

№п/п	Підприємство	Витрати на підвищення технічного рівня виробництва та виробленої продукції, тис. крб.	Економія від зниження собівартості, тис. крб.	Приріст продукту, тис. крб.	Коефіцієнт ефективності
1.	Львівський завод "Автонавантажувач"	4795,8	3329,9	3329,9	0,69
2.	Львівський завод авто-тракторних запчастин	25,1	41,72	417,2	1,66
3.	ВО "Львівхімсільхозмаш"	1392,6	406,4	406,4	0,29
4.	Львівський завод фрезерних верстатів	42,5	24,0	-	0,56
5.	Львівське ВО "Алмазінструмент"	519,4	1680,0	-	3,23
6.	ВО "Л А З"	52219,3	24033,3	658,5	0,46

господаруванні, складає мотиваційний механізм впровадження нової техніки і технології на підприємствах, вдосконалення засобів і предметів праці. Аналіз мотиваційного механізму підвищення технічного рівня проведено з врахуванням того, в якій мірі він входить в загальну цільову функцію підвищення ефективності виробництва, які внутрішні стимули та об'єкти присвоєння результатів визначають місце інтересів підвищення технічного рівня підприємства в структурі його цілей, які з стимулів є найбільш дієвими, визначаючи тим самим модель поведінки підприємства. В роботі на основі узагальнення результатів аналізу мотиваційного механізму підвищення технічного рівня визначено компоненти оптимальності такого механізму: стійке привласнення стабільної частини новоствореної власності, що зв'язує поточні і перспективні інтереси підприємства на основі самофінансування свого розвитку; чітке покриття усіх компонент витрат виробництва – зносу основних фондів, матеріальних витрат, витрат на оплату праці; виключення впливу підприємства на свої витрати і результати за рахунок використання переваг монополії. Слід відмітити, що ефективне здійснення мотиваційного механізму економічного стимулювання підвищення технічного рівня виробництва можливе за умови послідовної централізованої антиінфляційної політики та оздоровлення грошового обігу і фінансів.

2.6. В дисертації досліджені особливості і можливості підвищення ефективності управління технічним розвитком підприємства. В цьому контексті розглянуті питання про співвідношення централізованих і децентралізованих засад у плануванні цього процесу. Надмірна централізація в управлінні технічним розвитком не забезпечила необхідного рівня оновлення основних фондів, призвела до їх морального і фізичного зносу. Специфіка технічного роз-

виту виробництва передбачає достатньо велику конкретність процесів, які не можуть бути ефективно керовані з боку центральних органів влади. Спрямованість підприємств на поточні результати в формі прибутку штовхає їх на короточасні, поточні поліпшення у виробництві, що дають швидкий результат. В роботі відзначено, що проява вказаних протиріч пов'язана не стільки з децентралізацією планування технічного оновлення, скільки з нерозвиненістю суміжних елементів господарського механізму. Йдеться про розмежування функцій між рівнями народногосподарської ієрархії. Галузевим міністерствам доцільно надати нові можливості для розробки науково обгрунтованої та ефективної стратегії, а також розробку важелів її реалізації. До найважливіших з них відносяться: НДР міжгалузевого та загальногалузевого призначення, створення і організація виробництва принципово нової продукції на перших етапах її поширення в народному господарстві. Відповідно до вимог ринкової економіки оптимальною для потреб оновлення може бути така інвестиційна політика, яка, по-перше, приділяє увагу розвитку самого інвестиційного комплексу, що забезпечує процес оновлення технологій, по-друге, орієнтується на створення сучасних, відповідаючих кращим світовим стандартам технологій, по-третє, забезпечує оптимальне співвідношення між вкладаннями в технічну реконструкцію діючих виробництв і новим будівництвом.

* Важливою ланкою взаємодії процесу оновлення процесу технічного розвитку та макроекономічного механізму господарювання є система ціноутворення та фінансово-кредитна сфера. В роботі висвітлено, що такі ланки макроекономічного механізму як прогнозування інвестиційної політики відображають організаційно-економічні відносини, що впливають на процес технологічного оновлення, то фінансово-кредитні, цінові та інші розподільчі важелі безпосе -

редньо формують мотиваційний механізм процесу оновлення діючих технологічних систем. Оптимізація впливу кредитного обігу на темпи технологічного приросту потребує диференціації процентних ставок за кредит в залежності від цільового призначення використаних кредитів.

Таким чином, дослідження конкретних форм прояву взаємодії структурних рівнів відповідно з завданнями технічного розвитку діючого виробництва, дозволило запропонувати в роботі пропозиції по потенційному і реальному впливу на темпи та ефективність технічного оновлення таких елементів господарського механізму як система управління і фінансування НДР, удосконалення практики централізованого і децентралізованого планування обсягів виробництва і процесів технічного розвитку, розподіл капітальних вкладень, оподаткування доходів підприємств, проведення прискореної амортизації.

2.7. Поєднання програмно-цільових методів і ринкових механізмів повинно стимулювати саморегуляцію економічної системи, посилювати її динамізм щодо сприйняття досягнень науково-технічного прогресу. Запропонована в роботі концепція програмно-цільового прогнозування ґрунтується на тому, що прогнозом визначаються тільки пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки з переліком найважливіших проблем, пов'язаних з вирішенням великомасштабних науково-технічних завдань довгострокового розвитку. По кожній проблемі визначаються можливі обсяги фінансування, а також система прямого і непрямого стимулювання науково-технічного прогресу. Таким чином, основою механізму використання програмно-цільового методу в умовах переходу до ринку є вибір, оцінка пріоритетних напрямів науково-технічного прогресу та їх реалізація через науково-технічні програми.

Механізм реалізації програмно-цільового методу передбачає, що головною несучою конструкцією є науково-технічні програми, а система пріоритетів виступає при цьому стрижнем державного регулювання науково-технічного прогресу. Програмний прогноз являє собою багатоваріантну науково-обгрунтовану гіпотезу про перспективи розв'язання науково-технічної проблеми. В процесі програмного прогнозування реалізуються ряд нових етапів технології управління. До них належать: аналіз народногосподарської і світової ситуації з метою визначення стану, тенденції розвитку науки і виявлення напрямів створення нових поколінь техніки і технології; формування перспективних варіантів структури і складу програми; встановлення строків, шляхів і вірогідних характеристик досягнення поставлених цілей; оцінка матеріально-технічних, фінансових, трудових та інформаційних ресурсів, необхідних для реалізації відібраних варіантів програми, вибір оптимального варіанта програми; визначення перспективних варіантів механізму управління програмою та оцінка їх впливу на досягнення кінцевої мети. При цьому вибір варіантів досягнення кінцевої і проміжної цілей програми здійснюється шляхом порівняння їх за такими узагальнюючими показниками, як продуктивність праці, фондівіддача, питомі капіталовкладення, зниження матеріаломісткості та енергомісткості виробництва продукції, собівартість,

Новими елементами механізму реалізації програмно-цільового методу є залучення до його виконання конкретного підприємства / організації / на основі проходження його через систему конкурсного відбору, а також переведення на економічну основу всіх виробничих взаємозв'язків, які виникають у ході виконання програми.

2.8. В дисертації також досліджено досвід організації управління технічним розвитком на ряді підприємств Львівської облас-

ті. Взаємодія всіх функціональних служб підприємства в рамках системного підходу у розробці технічної, економічної і соціальної політики розвитку на перспективу показало можливості конструктивної взаємодії мікроекономічного управління з макроекономічним середовищем.

Запропоновано створення служби перспективного розвитку підприємства, об'єктами управління якої повинні бути процеси вдосконалення продукції, розвитку матеріально-виробничої бази, організаційної і виробничої структур, покращення соціальних умов. Управління технічним розвитком матеріально-виробничої бази підприємства повинно виходити з забезпечення оптимальної відповідності технічного рівня основних фондів змінним ділями та умовам виробництва. Це досягається завдяки реалізації комплексного підходу до технічного розвитку шляхом отримання достовірних результатів аналізу техніко-економічного рівня підприємства та його підрозділів, визначенні перспективи технічного розвитку, пов'язання цього рівня з необхідною виробничою потужністю, встановленні оптимальних варіантів технічного переозброєння перспективного виробництва, розробці проектів програми технічного розвитку, координації роботи всіх підрозділів, що приймають участь у відтворивальному процесі.

Зовнішня координаційна робота служби перспективного розвитку підприємства включає встановлення зв'язків з відповідними відділами міністерств, науково-дослідних та проектних організацій, регіональними органами управління.

Важливою умовою успішної адаптації підприємства до форм ринкової саморегуляції і конкурентних відносин є встановлення інформаційних зв'язків підприємства з відповідними ланками інфраструктури ринку / біржі, банки, споживачі, постачальники, посередницькі фірми і т.д./.

3. ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА ПО ТЕМІ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Економічне стимулювання підвищення ефективності виробництва. // Методичні вказівки: Львівське відділення Інституту економіки НАН України. - Київ, 1993. 42 с., у співавторстві.
2. Трансформація форм власності - економічна передумова підвищення технічного рівня виробництва. // Форми власності і методи управління: Зб.наук.робіт. Льв.відд.ін-ту економіки НАН України. - Київ, 1993. - С.49-53.
3. Інтенсифікація виробництва в умовах ринкових перетворень. // Ринок праці в перехідний період. - Київ: Інститут економіки НАН України, 1993. - С.23-27 /у співавторстві/.
4. Підвищення технічного рівня виробництва - фактор поліпшення використання трудових ресурсів. // Ринок праці в перехідний період: Зб.наук.робіт. - Київ: Інститут економіки НАН України, 1994. - С.26-31.
5. Науково-технічний прогрес і зміни в рівні використання робочої сили в умовах переходу до ринку. // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: Тези допов.респ.наук.-практ.конф. - Луцьк: Луцький індустріальний інститут, 1993. - С.253-255. /частина I/, у співавторстві.
6. Напрями прискорення науково-технічного прогресу. // Сучасні економічні проблеми видавничо-поліграфічного комплексу України: Тези доповідей на звітній науково-технічній конференції. - Львів: Міністерство освіти України, УПІ ім.Федорова, 1994.- С.32-33.

7. Науково-технічний прогрес і використання робочої сили в умовах переходу до ринку. // Сучасні економічні проблеми видавничо-поліграфічного комплексу України: Тези допов. на звітній наук.-техн.конф.- Львів: Міністерство освіти України, УПІ ім.Федорова, 1994. - С.37-38, у співавторстві.
8. Шляхи підвищення ефективності роботи підприємств за умов ринку. // Інформаційний листок: Львівський ЦНТЕІ. - Львів, 1993. - С.2., у співавторстві.

А Н О Т А Ц І Я

Важинский Ф.А. Организационно-экономические направления повышения технического уровня предприятий /на примере предприятий машиностроения/.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.01 - экономика предприятий и формы хозяйствования. Институт региональных исследований НАН Украины, Львов, 1994.

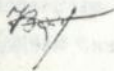
Защищается рукопись диссертации, в которой содержатся теоретические исследования организационно-экономических направлений повышения технического уровня предприятий, анализ и оценка современной практики управления техническим развитием на предприятиях, его эффективность; обоснован механизм экономического стимулирования совершенствования управления повышением технического уровня предприятия.

Vazhynski F.A. Organizational and economic trends of the increase of enterprises' technical level (on the material of machine-building enterprises).

Dissertation thesis for scientific degree of Candidate of Economics on speciality 08.06.01 - enterprises economy and forms of management. Institute of Regional Investigations National Academy of Sciences, Ukraine, Lviv, 1994.

The dissertation presented for the defence contains theoretical investigations of organizational and economic trends of the increase of enterprises' technical level as well as analysis and evaluation of modern practice of managing technical development of enterprises and its efficiency. It also presents conceptual basis for economic stimulation mechanism for improving management of increase of enterprises' technical level.

Ключові слова: технічний рівень, інтенсифікація, організаційно- економічні засади.

Підписано до друку 15. II. 94р. Формат 60x84/16.
Об'єм 1 друк. лист. Зап. 736. Тир. 100. Безплатно.
Львів, Личаківська, 3. Друк. УП ім. Ів. Федорова.

454886

АВ 31.307

АВ 31.307

Безплатно.